

“ยอดคงค้างสินเชื่อที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด/NPL สถาบันสหกรณ์”

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นอกจากปัญหานี้ครัวเรือนไทยที่เพิ่มขึ้นในอัตราเร็วกว่าการเติบโตของเศรษฐกิจแล้วยังมีปัญหาหนี้ในระบบที่ต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งจนถึงวันนี้ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แม้ว่าทุกรัฐบาลจะหยิบมาเป็นนโยบายรัฐบาลเพื่อนำมาแก้ไขก็ตาม ทั้งนี้ เป็นผลมาจากเศรษฐกิจและระดับรายได้ที่ต่ำ ส่งผลให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายครัวเรือนบางส่วนจึงต้องกู้ยืมเพื่อนำมาแก้ปัญหาการขาดสภาพคล่องในครัวเรือน รวมถึงต้นทุนทางการเงินที่สูงกว่าในอดีต จากการปรับขึ้นของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงิน ดูเหมือนจะเป็นการแก้ปัญหาความเดือดร้อนจากภาวะดอกเบี้ย แต่กลับเป็นปัญหาให้ประชาชนเข้าถึงสินเชื่อในระบบ จึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ ทำให้ลูกหนี้มีแนวโน้มผิดนัดชำระหนี้ในอัตราเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมการก่อหนี้โดยขาดวินัยทางการเงิน สะท้อนการสร้างหนี้อย่างผิดวัตถุประสงค์กลายเป็นสร้างหนี้ในระบบ ซึ่งหนี้ประเภทดังกล่าวจะต้องเผชิญกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่สูงและเสี่ยงก่อให้เกิดการก่อหนี้ไม่สิ้นสุด ทำให้การลดลงของหนี้ครัวเรือนเป็นเรื่องค่อนข้างยาก

ในภาพรวมปี 2566 มีจำนวนสหกรณ์ (ไม่รวมชุมนุมสหกรณ์) และกลุ่มเกษตรกร จำนวนทั้งสิ้น 9,105 แห่ง ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 1.66 โดยเป็นสหกรณ์ทั้งสิ้น 5,760 แห่ง (สหกรณ์ภาคการเกษตร 2,974 แห่ง และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร 2,786 แห่ง) และกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้น 3,345 แห่ง สมาชิกทั้งสิ้น 11.90 ล้านคน ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 1.20 ดำเนินธุรกิจโดยรวมมีมูลค่าทั้งสิ้น 2.11 ล้านล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 6.49 โดยธุรกิจสินเชื่อมีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 57.25 ของมูลค่าธุรกิจทั้งสิ้น ณ วันสิ้นปี มีสินเชื่อคงเหลือ 2.59 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 3.39 ซึ่งในจำนวนนี้มีสินเชื่อด้วยคุณภาพที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด /NPL จำนวน 79,909.17 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.09 ของสินเชื่อคงเหลือสิ้นปี หากเปรียบเทียบกับสัดส่วน NPL ของภาคสหกรณ์ไทยกับสินเชื่อด้วยคุณภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย คิดเป็นร้อยละ 16.16^{*1}

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 2566

สถาบันเกษตรกร	ผลการดำเนินงาน						
	จำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (คน)	ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท)	มูลค่าธุรกิจ (ล้านบาท)	รายได้ทั้งสิ้น (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (ล้านบาท)	กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (ล้านบาท)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	2,974	6,316,460	308,583.46	322,143.33	180,800.28	177,677.41	3,122.87
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	2,786	5,253,021	3,398,578.93	1,783,191.63	179,161.75	76,679.66	102,482.09
รวมสหกรณ์	5,760	11,569,481	3,707,162.39	2,105,334.96	359,962.03	254,357.07	105,604.96
กลุ่มเกษตรกร	3,345	328,527	5,013.22	8,366.66	6,090.97	5,965.85	125.12
รวมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 66	9,105	11,898,008	3,712,175.61	2,113,701.62	366,053.00	260,322.92	105,730.08
รวมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 65	9,259	12,042,263	3,541,985.98	1,984,805.22	342,859.99	241,889.88	100,970.11
อัตราเพิ่มขึ้น/(ลดลง) ร้อยละ	(1.66)	(1.20)	4.80	6.49	6.76	7.62	4.71

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ณ 30 กันยายน 2566

ตารางสินเชื่อกับหนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด /NPL ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 2566

ภาคสหกรณ์ไทย	มูลค่าสินเชื่อ							
	เพิ่มระหว่างปี	ร้อยละ	คงเหลือสิ้นปี	ร้อยละ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	ร้อยละ (ของสินเชื่อสิ้นปี)	หนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด / NPL	ร้อยละ (ของสินเชื่อสิ้นปี)
ภาคการเกษตร	103,941.11	8.59	205,392.41	7.94	18,892.11	0.73	49,990.26	1.94
- สหกรณ์การเกษตร	100,109.69	8.27	195,737.05	7.57	17,230.55	0.67	46,227.65	1.79
- สหกรณ์ประมง	298.55	0.03	615.98	0.02	301.91	0.01	165.59	0.01
- สหกรณ์นิคม	3,532.87	0.29	9,039.38	0.35	1,359.65	0.05	3,597.02	0.14
นอกภาคการเกษตร	1,103,589.79	91.21	2,379,292.30	91.96	34,545.78	1.34	29,317.97	1.13
- สหกรณ์ร้านค้า	-	-	0.70	-	0.05	-	-	-
- สหกรณ์บริการ	8,873.89	0.74	18,992.83	0.73	1,211.59	0.05	918.56	0.03
- สหกรณ์ออมทรัพย์	1,073,547.85	88.72	2,301,890.27	88.97	16,250.59	0.63	22,718.90	0.88
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน	21,168.05	1.75	58,408.50	2.26	17,083.55	0.66	5,680.51	0.22
รวมสหกรณ์	1,207,530.90	99.80	2,584,684.71	99.90	53,437.89	2.07	79,308.23	3.07
กลุ่มเกษตรกร	2,459.56	0.20	2,541.68	0.10	405.53	0.01	600.94	0.02
รวมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 66	1,209,990.46	100	2,587,226.39	100	53,843.42	2.08	79,909.17	3.09
รวมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 65	1,130,097.68	100	2,502,441.32	100	50,175.43	2.01	78,097.90	3.12
อัตราเพิ่มขึ้น/(ลดลง) ร้อยละ	79,892.78	7.07	84,823.70	3.39	3,667.99	7.31	1,811.27	2.32

อ้างอิง สหกรณ์ออมทรัพย์ ปี 2566 หนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด = 11,746.21 ล้านบาท / หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) = 10,972.69 ล้านบาท
สหกรณ์ออมทรัพย์ ปี 2565 หนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด = 10,732.26 ล้านบาท / หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) = 10,446.10 ล้านบาท

ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจการเงิน สถาบันการเงินทั่วไปมีปัญหาไม่สามารถปล่อยกู้ได้ แต่สถาบันเกษตรกรกลับเป็นที่พึ่งอย่างดีให้กับมวลสมาชิกได้ในอัตราที่เพิ่มขึ้น เห็นได้จาก ปี 2566 จำนวนสินเชื่อคงเหลือสิ้นปีส่วนใหญ่มีจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของสินเชื่อระหว่างปีทั้งสิ้น โดยสินเชื่อคงเหลือของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 3.39 โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์มีส่วนของสินเชื่อคงเหลือมากที่สุด ร้อยละ 88.97 ภายใต้การบริหารจัดการคุณภาพลูกหนี้ของภาคสหกรณ์ไทย ส่งผลให้มีสินเชื่อด้วยคุณภาพที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด /NPL จำนวน 79,909.17 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.09 ของสินเชื่อคงเหลือ ส่วนใหญ่อยู่ในสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 1.94 ของสินเชื่อคงเหลือ โดยเฉพาะอยู่ในสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด ร้อยละ 1.79 และในสหกรณ์นอกภาคการเกษตร ร้อยละ 1.13 ของสินเชื่อคงเหลือ โดยอยู่ในสหกรณ์ออมทรัพย์ ร้อยละ 0.88 และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ร้อยละ 0.22 หากพิจารณาสัดส่วนของเงินออมและหนี้ของสมาชิกต่อรายสมาชิกของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์จากเงินกู้ยืม ปี 2566 พบว่าสมาชิกของสหกรณ์นอกภาคการเกษตรมีเงินออมเฉลี่ยต่อรายและภาระหนี้เฉลี่ยต่อรายมากที่สุด โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ดำเนินธุรกิจด้านการเงินเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ โดยให้บริการรับฝากเงินด้วยอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าสถาบันการเงินอื่น และได้รับการยกเว้นภาษี ณ ที่จ่าย อีกทั้งมีการขยายวงเงินให้กู้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่องทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบจำนวนมาก ด้านวัตถุประสงค์การกู้ยืมของสมาชิกโดยรวมส่วนใหญ่กู้เงินเพื่อชำระหนี้สินเดิมมากที่สุด 285,846.04 ล้านบาท หรือร้อยละ 25.07 รองลงมาเพื่อใช้สอยส่วนตัว 228,692.20 ล้านบาท หรือร้อยละ 20.06 และเพื่อใช้ในครัวเรือน 228,182.74 ล้านบาท หรือร้อยละ 20.01 ของยอดสินเชื่อที่ให้สมาชิกกู้ระหว่างปีทั้งสิ้น

เงินออมและหนี้ต่อรายสมาชิก ปี 2566

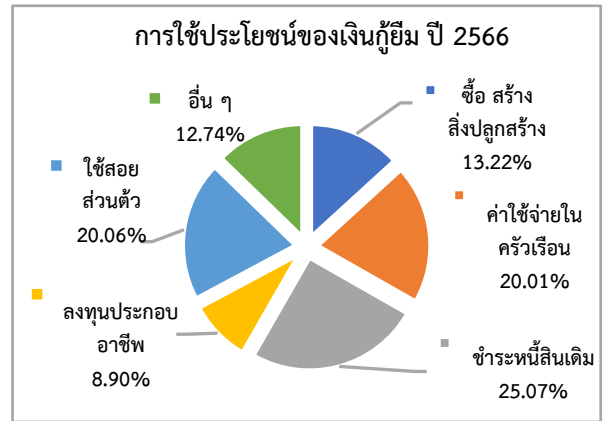
หน่วย : ล้านบาท

รายการ	สถาบันเกษตรกร		
	สหกรณ์ ภาค การเกษตร	สหกรณ์นอก ภาค การเกษตร	กลุ่ม เกษตรกร
เงินออมต่อสมาชิก (ร้อยละ)	27,766.26 (5.08)	513,057.24 (93.92)	5,458.38 (1.00)
หนี้ต่อสมาชิก (ร้อยละ)	37,862.48 (7.81)	437,520.50 (90.28)	9,246.24 (1.91)

ตารางเปรียบเทียบสินเชื่อกู้ยืมและหนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด/NPL ใน

รอบ 5 ปี

ประเภท	สหกรณ์ภาคการเกษตร			สหกรณ์นอกภาคการเกษตร			กลุ่มเกษตรกร			รวม		
	สินเชื่อ	NPL	ร้อยละ	สินเชื่อ	NPL	ร้อยละ	สินเชื่อ	NPL	ร้อยละ	สินเชื่อ	NPL	ร้อยละ
ปี 2562	187,018.81	48,240.57	2.04	2,172,891.33	28,493.02	1.21	2,260.56	579.90	0.02	2,362,170.70	77,313.49	3.27
ปี 2563	191,996.74	50,631.51	2.11	2,203,010.39	21,921.05	0.91	2,360.47	604.94	0.03	2,397,367.60	73,157.50	3.05
ปี 2564	199,543.09	49,589.43	2.03	2,242,651.37	35,131.76	1.44	2,275.59	649.38	0.03	2,444,470.05	85,370.57	3.49
ปี 2565	200,464.75	49,756.04	1.99	2,299,623.05	27,702.74	1.11	2,353.52	639.12	0.03	2,502,441.32	78,097.90	3.12
ปี 2566	205,392.41	49,990.26	1.94	2,379,292.30	29,317.97	1.13	2,541.68	600.94	0.02	2,587,226.39	79,909.17	3.09

บทสรุป จะเห็นได้จากการเปรียบเทียบสถานการณ์หนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนด / NPL ในภาพรวมของภาคสหกรณ์ไทย ในรอบ 5 ปี แนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นและหดตัวลงสลับกัน โดยเฉพาะสหกรณ์นอกภาคเกษตรที่สมาชิกมีความสามารถในการชำระหนี้คืนได้ตามกำหนด เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่ มาจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่สมาชิกมีเงินเดือนประจำสหกรณ์สามารถหักรายได้ ณ ที่จ่าย ชำระหนี้ได้ทันที แต่สำหรับลูกหนี้ภาคการเกษตรซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีปัจจัยเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภัยธรรมชาติ ราคาของผลผลิตและต้นทุนการผลิตไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่าหนี้สิน นอกจากนั้นนโยบายของรัฐบาลที่ออกมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ในทางตรงกันข้ามอาจส่งผลให้ประชาชนมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นสหกรณ์ควรคำนึงถึงคุณภาพของสินเชื่อที่ปล่อย หรือใช้ความรอบคอบในการพิจารณาการกู้ยืมเงินของสมาชิกนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ตามที่แจ้งไว้ รวมถึงกำลังความสามารถในการชำระหนี้ โดยมิได้มุ่งแต่จะขยายปริมาณสินเชื่อ เพื่อป้องกันปัญหาที่ลูกหนี้อาจไม่สามารถชำระหนี้คืนได้กำหนด

*1 ที่มา สรุปภาพรวมธนาคารพาณิชย์ ไตรมาส 3 ปี 2566 (20 พฤศจิกายน 2566) ยอดคงค้างสินเชื่อด้วยคุณภาพ (non-performing loan: NPL หรือ stage 3 ไตรมาส 3 ปี 2566 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยมาอยู่ที่ 494.6 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวมที่ร้อยละ 2.70